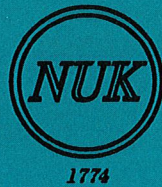

3

Marec 1997

vol. 7

ISSN 0353-9237

430306

K NJIŽNIČARSKE
N OVICE

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

Kalanov sklad

Kalanov sklad je spominski sklad, ki so ga ustanovili slovenski knjižničarji leta 1974. Namen sklada je, da v spomin na delo zaslužnega slovenskega knjižničarskega delavca in vzgojitelja Pavla Kalana pospešuje individualno in skupinsko strokovno, teoretično in raziskovalno delo slovenskih knjižničarjev.

Kalanov sklad ima individualne in kolektivne člane. V sklad se lahko vključujejo kot individualni člani posamezni knjižničarski delavci, kot kolektivni člani pa knjižnice. V sklad se lahko vključujejo tudi druge pravne in fizične osebe. Člani Kalanovega sklada s svojimi letnimi prispevki omogočajo njegovo delovanje oz. nagrajevanje avtorjev tistih pisnih strokovnih del, ki pomembno prispevajo k oblikovanju teorije slovenske knjižničarske vede in k praksi knjižničarske dejavnosti.

Upravni odbor sklada naproša tako posameznike kot njihove knjižnice, da pristopijo k članstvu in tako pomagajo, da bi Kalanov sklad svoj namen uresničeval še naprej in še razširil obseg svojega delovanja. Najnižji prispevek znaša v letu 1997 za individualne člane 1.000 SIT in za kolektivne člane 5.000 SIT.

.....

PRIJAVNICA ZA VČLANITEV V KALANOV SKLAD

Individualni član

Ime in priimek: _____

Stalni naslov: _____

Zaposlen: _____

Član Kalanovega sklada želim postati z letom: _____

Datum: _____ Podpis: _____

Kolektivni član

Knjižnica oz. ustanova: _____

Naslov: _____

Član Kalanovega sklada želimo postati z letom: _____

Datum: _____ Podpis odgovorne osebe: _____

ŽIG

Naslov: Sekretariat ZBDS, NUK, Turjaška 1, 1000 Ljubljana
Tel.: 061/ 1250-131, 1250-147, 1250-141 **Fax.:** 061/ 1255-014
Kontaktna oseba: Melita Ambrožič
Žiro račun sklada: 50100-678-47436 z oznako "za Kalanov sklad"

KNJIŽNIČARSKE NOVICE

7(1997)3

VSEBINA

Mednarodno sodelovanje	str. 1
ZBDS	str. 7
Splošnoizobraževalne knjižnice	str. 9
Šolske knjižnice	str. 12
Visokošolske knjižnice	str. 13
Obvestila	str. 17
Priloge	str. 18

Knjižničarske novice 7(1997)3. ISSN 0353-9237. Izdala: Narodna in univerzitetna knjižnica, INDOK center/knjižnica za bibliotekarstvo, 1001 Ljubljana, Turjaška. 1, p.p. 259. Urednik: Jelka Kastelic. Uredniški odbor: mag. Melita Ambrožič, Ivan Kanič. Naklada: 660 izvodov. Cena posamezne številke: 500 SIT. Knjižničarske novice lahko naročite za pol leta (januar-junij ali julij-december) ali za celo leto (januar-december). Naročila in odpovedi pošiljajte pismo. Prejetih tekstov ne lektoriramo in ne honoriramo. Razmnoževanje ni dovoljeno.

Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje RS št. 23/179-92 z dne 16.3.1992 štejejo *Knjižničarske novice* med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3 Zakona o prometnem davku, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5%.

Naslov uredništva: NUK, Enota za razvoj knjižničarstva, za "Knjižničarske novice", Turjaška 1, 1000 Ljubljana. Prispevke lahko pošiljate tudi na disketah (v ASCII formatu) ali po elektronski pošti (NUK::JELA).

MEDNARODNO SODELOVANJE

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA IN OCLC SKLENILA POMEMBEN SPORAZUM O SODELOVANJU

Narodna in univerzitetna knjižnica je po večletnih pripravah, pogovorih in oklevanjih decembra 1996 končno sklenila sporazum o sodelovanju z OCLC (Online Computer Library Center) iz Dublina v državi Ohio (ZDA). Z njim smo se zavezali, da bomo prispevali bibliografske podatke slovenske nacionalne bibliografije v vzajemni katalog - OLUC ali WORLDCAT - tega največjega računalniškega centra.

Verjetno ni odveč, če ob tej priložnosti zapišemo nekaj podatkov o tem pomembnem računalniškem servisu, ki se je iz centra za računalniško podporo obdelavi gradiv visokošolskih knjižnic v državi Ohio (1967), razvil v velikanski mednarodni računalniški center. Že po 14 letih delovanja je v Birminghamu (Velika Britanija) odprl mednarodno predstavništvo namenjeno evropskim knjižnicam. Namen OCLC je predvsem povečati možnost dostopa do gradiv oziroma omogočiti optimalno izmenjavo bibliografskih podatkov med knjižnicami in s tem znižati stroške obdelave. Tako je z združenjem elektronskih katalogov z bibliografskimi in lokacijskimi podatki o knjižničnem gradivu nastal centralni katalog OLUC (On-line Library Union Catalog) ali

WORLDCAT - svetovni katalog. Baza vsebuje okoli 34 milijonov zapisov, njen tedenski priprast je 30.000 zapisov in vsebuje podatke za knjige, revije, avdio in video zapise, zemljevide, arhivarije in rokopise, ročne zapise, note in računalniške datoteke. Vsem zapisom so dodani sezname knjižnic, ki gradivo hranijo. OCLC ponuja več kot 60 servisov in orodij, med njimi tudi medbibliotečno izposajo in referalni servis. Mnogi med nami poznamo predvsem servis FitstSearch, katerega dostopnost omogoča za slovenske knjižnice IZUM.

Prvi tesnejši stiki z OCLC Europe s sedežem v Birminghamu v Veliki Britaniji so se začeli jeseni 1992, ko je gospa Janet Mitchell obiskala Slovenijo. V NUK smo pripravili pogoje za predstavitev tega največjega računalniškega centra za izmenjavo bibliografskih podatkov na svetu. Po uspešni predstavitvi in medsebojnem spoznavanju so se začeli pogovori, ki so bili zastavljeni zelo široko, saj smo preverjali tudi možnosti uporabe in kopiranja njihovih bibliografskih zapisov v COBIB pri katalogizaciji angleških in ameriških publikacij. Za to skrajno možnost se takrat nismo odločili, ker je bilo veliko nerešenih vprašanj v zvezi z uporabljenimi katalogizacijskimi pravili in s konverzijami formatov. OCLC pri kreiranju svojih zapisov seveda uporablja angloameriška katalogizacijska pravila - AACR2 - in USMARC format zapisov. Dogovorili smo se, da jim v testiranje pošljemo zapise iz našega vzajemnega kataloga. IZUM je pripravil prvo testno datoteko, vendar je bil izbor bibliografskih podatkov vprašljiv, domnevamo pa tudi, da so imeli v OCLC nekaj težav z branjem datoteke. Za tem so stiki nekoliko zamrli. OCLC se je začela zanimati za češko nacionalno knjižnico in za vključevanje

njihovih bibliografskih podatkov v OLCU. Povedati moram, da so bili Čehi pogumnejši in niso tako komplicirali ob podpisu pogodbe z OCLC. Češka nacionalna knjižnica je za oblikovanje nacionalne bibliografije prevzela angloameriška katalogizacijska pravila ter UNIMARC format zapisov. Zaradi prevzema čeških bibliografskih zapisov je OCLC pohitel s pripravo programa za konverzijo zapisov iz UNIMARC formata v USMARC. Pripravljajo seveda tudi program za konverzijo bibliografskih zapisov v obratni smeri, kar pa bo zanimivo predvsem za nas, saj bo s tem omogočen lažji prevzem njihovih bibliografskih zapisov. Češka nacionalna knjižnica je tako med knjižnicami držav Centralne in Vzhodne Evrope prva podpisala sporazum o vključevanju svoje nacionalne bibliografije v OLCU.

Narodna in univerzitetna knjižnica seveda ob tem ni bila ravnodušna, zato je bila to spodbuda za nadaljevanje pogovorov z OCLC Europe. Z gospo Mitchellovo smo se sestajali na različnih mednarodnih konferencah, odpravljali nesporazume in težave ter se dogovarjali o različnih oblikah nadaljnjega sodelovanja. Ko se je tudi svet direktorjev COBISS izrekel za podpis pogodbe, smo lahko zaključili s pripravami in konec leta 1996 z OCLC podpisali sporazum.

Ker smo se z njim zavezali, da bomo v ta največji mednarodni vzajemni katalog na svetu prispevali bibliografske podatke slovenske nacionalne bibliografije, lahko rečemo, da od tega trenutka dalje delimo skupno bibliografsko podatkovno bazo s 23.000 knjižnicami iz 63 držav iz vsega sveta. Prvo skupino bibliografskih podatkov, ki zajemajo zapise monografskih publikacij, ki so izhajale med leti 1989 in 1995, teh je okoli 20.000, smo med tem

že posredovali OCLC, v marcu pa bomo poslali podatke za publikacije, ki so izšle v letu 1996.

Zakaj je podpis te pogodbe za nas tako pomemben? Res je, da je slovenski vzajemni katalog dosegljiv iz drugih delov sveta preko Telnet. Vendar mora vsakdo, ki bi želel brskati po tem katalogu najprej vedeti, da Slovenija obstaja, nato pa pripisati relevantnost publikacijam, ki tukaj nastajajo, da bi se jih žele ogledati. Z vključitvijo naših podatkov v mednarodno bibliografsko bazo, pa postanejo ti podatki enakovredni in enakovredni drugim bibliografskim podatkom in se hkrati z drugimi ponujajo vsem uporabnikom te zbirke. Njihova najmanjša sporočilna vrednost je v tem, da opozarjajo na obstoj Slovenije in njene knjižne produkcije. Z gotovostjo lahko trdimo, da z razširjanjem bibliografskih informacij o naši kulturni in znanstveni misli predstavljamo in uveljavljamo slovensko nacionalno identiteto pred najširšo svetovno javnostjo.

Za nas je pomembno tudi, da bomo lahko tistim tujim knjižnicam, ki kupujejo ali naročajo slovenske knjige, svetovali, da si ogledajo ali kopirajo bibliografske zapise za te publikacije v OLCU-u, saj jim povzročajo ti zapisi velike težave.

Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani je tako postala druga nacionalna knjižnica v državah Centralne in Vzhodne Evrope, ki je bila sposobna aktivnega sodelovanja z OCLC. Seveda gre zahvala vsem tistim, ki so v slovenskem knjižničnem informacijskem sistemu že od vsega začetka uveljavljali mednarodna pravila obdelave gradiva, in vsem tistim, ki so sodelovali in še vedno sodelujejo pri pripravi vzajemnega kataloga COBIB.

Na koncu bi rada poudarila, da ni nepomembno, da slovenske knji-

žnice uresničujejo in razširjajo načela in projekte mednarodne zveze bibliotekarskih društev, predvsem načelo univerzalne bibliografske kontrole in univerzalne dostopnosti publikacij.

Vilenka Jakac - Bizjak

Na Internetu smo na straneh OCLC v rubriki "Latest News" zasledili naslednje poročilo, ki ga povzemamo kar v angleščini:

National Library of Slovenia to Contribute Records to WorldCat

DUBLIN, Ohio, Feb. 14, 1997 - The National and University Library, Ljubljana, Slovenia, has agreed to begin contributing national bibliographic records to WorldCat (the OCLC Online Union Catalog). Records from 1989 to 1996 will be loaded in the coming months, and current records will be added on an ongoing basis.

"The meaning of this event can hardly be overstressed," said Vilenka Jakac-Bizjak, director of library programs, National and University Library. "From now on we will be sharing the union catalog with more than 20,000 libraries from all over the world, thus committing ourselves to the IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions), UBC (Universal Bibliographic Control) and UAP (Universal Access to Publications) programs as well."

"We are delighted that OCLC is interested in adding a national bibliography of a seemingly small nation," she said. "In this way, a major opportunity has come across

for Slovenia to spread bibliographic information about its cultural spirit and scientific potential, together with worldwide access to all facets of the Slovenian national identity."

"The global OCLC membership welcomes the contribution of the Slovenian national bibliography to WorldCat," said Janet Mitchell, managing director, OCLC Europe. "The continual enrichment of the database increases the access to knowledge for the world's libraries and scholars."

The National and University Library (NUL) acts as the Slovenian National Library, the country's parent library, with advisory and supervisory functions, interlibrary loan, document supply and a referral center. It fosters the development of 1,828 Slovenian libraries and their branches.

At the same time, NUL performs functions of the Ljubljana University Library and, due to its rich and antique holdings as well as its variety of activities, is the leading research library in the country.

The library was established by a decree, released by the Empress Maria Theresa in 1771. Some 600 books, spared by a fire in the previously dissolved Jesuit college, were transferred to the newly established library of the Ljubljana Lyceum, and henceforth intended for public use.

NUL's total collections comprise 2,119,200 items (1,810,967 of which are books). There are over 8 million bibliographic records stored in its card catalogues.

The library has outgrown its current facility, the Plecnik's building, which was initially intended to house 240,000 volumes. A new building is under construction and is expected to be operational in 1999.

OCLC Online Computer Library

Center is a nonprofit computer library service and research organization whose computer network and services link more than 23.000 libraries in 63 countries and territories. More information is available at the OCLC Web site <http://www.oclc.org/>

CERL IN BAZA ZA STARO GRADIVO (do 1830)

CERL (Consortium of European Research Libraries) že pet let dela na projektu oblikovanja skupne baze za vse gradivo, ki je izšlo do konca obdobja ročnega tiska (do 1830). Začetne organizacijske težave so se nekoliko zavlekle, vendar se zdaj že kažejo obrisi cilja, ki ga CERL želi doseči: raziskovalcem in znanstvenikom na enem mestu dati na razpolago bibliografske podatke o tem gradivu in oznako nahajališča. Vlogo hosta je prevzel RLG in prvi prispevek, zapisi Bavarske deželne knjižnice so že na razpolago na RLIN. V testni fazi pa so švedski, hrvaški in italijanski zapisi. Večina zapisov je konvertiranih iz različnih nacionalnih formatov, hrvaški pa že izvirno nastajajo v formatu UNIMARC.

Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani je članica CERL že od samega začetka in bo svoje zapise prispevala na dva načina: s ponovno katalogizacijo gradiva za sloveniko in z retrospektivno konverzijo starega kataloga za ostalo gradivo. Od novembra 1996 je tudi članica izvršnega odbora. Na sestanku februarja 1997 je izvršni odbor med drugim pregledal načrtovano dinamiko pridobivanja zapisov posameznih knjižnic. Pred dokončno

vklučitvijo v bazo se zapisi večkrat testirajo, kar je še posebej pomembno pred združitvijo pošiljk iz različnih knjižnic. Veliko problemov povzročajo hierarhični zapisi, kar ni le posebnost UNIMARC-a. Poleg tega je velik izziv vzpostavitev kontrole in združevanja različnih zapisov za enake bibliografske enote, kar je ena od prvih nalog, ki jih je treba rešiti. Izvršni odbor je tudi pregledal različne možnosti za intenzivnejše vključevanje knjižnic iz Vzhodne Evrope v CERL.

Zlata Dimec

PROJEKT RETROSPEKTIVNE KONVERZIJE KATALOGOV V NUK

Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani je začela sodelovati v slovenskem vzajemnem katalogu ob samem začetku leta 1987. Vse gradivo, ki je v NUK prispelo od vključno 1988 dalje, je računalniško obdelano. Seveda je bilo že takrat jasno, da bo prej ali slej potrebno v vzajemni (in lokalni) katalog vključiti tudi zapise o starejšem gradivu, ki so zdaj dostopni le na kataložnih karticah.

V letu 1996 smo v NUK začeli s projektom retrospektivne konverzije kartičnih katalogov. Obstoječe kataloge lahko razdelimo na tri dele:

- stari katalog (do 1947)
- katalog(i) za obdobje 1948-1988
- katalogi specialnih zbirk

Projekt je razdeljen na faze, prva faza je konverzija najstarejšega kataloga. Ta katalog šteje približno 95.000 kartic iz obdobja od ustanovitve knjižnice leta 1774 do

1947. Nekaj več kot polovica kartic je v rokopisu, ostale so napisane na pisalni stroj. Med rokopisnimi jih je večina v latinščini in nemščini (v gotici), nekaj pa tudi v grščini in hebrejščini. Velikost kartic je 190x135mm. Razlogov, da smo se odločili najprej za ta katalog, je več:

- Katalog je shranjen ločeno od drugih in predstavlja celoto.
- Število kartic je razmeroma majhno in je zato primerno za testiranje metodologije in postopkov.
- Katalog predstavlja sam po sebi kulturno dediščino in ga je potrebno ohraniti. Katalog sicer ni neposredno dostopen uporabnikom, vendar je uporaba pogosta in nekateri listki so že poškodovani. Pri najstarejših listkih so že zelo opazne spremembe zaradi propadanja papirja.
- NUK sodeluje v projektu izgradnje evropske zbirke starih tiskov v okviru CERL, ki pokriva gradivo, tiskano do leta 1830.

Konverzija starega kataloga ima dva cilja:

- arhiv digitalnih kopij vseh kataložnih kartic
- prenos vseh zapisov v MARC obliko, vključitev teh zapisov v lokalni in vzajemni katalog

S projektom smo kandidirali na razpisu Zavoda za odprto družbo v okviru Regional Libraries Program in uspeli, tako da je del sredstev zagotovljen iz tega vira. Za izvajalca posameznih faz projekta (skeniranje, priprava programske opreme) smo izbrali podjetje I-ROSE iz Laškega.

Skeniranje je že pri koncu in v kratkem bomo iskanje po kataložnih karticah nadomestili z iskanjem v računalniški verziji,

kartice pa bomo lahko varno shranili. Sledi še prepisovanje podatkov in strukturiranje v MARC format, kar bo opravljeno do konca leta, ko naj bi bil ta projekt zaključen.

Projekt retrospektivne konverzije je za NUK zelo pomemben, saj bo dostopnost gradiva za naše uporabnike bistveno boljša. Ne gre pa zanemariti tudi pomena za druge slovenske knjižnice, ki bodo imele v vzajemnem katalogu na voljo zapise za starejše gradivo.

Maja Žumer

OPEN SOCIETY INSTITUTE: REGIONAL LIBRARY PROGRAM

2. in 3. februarja smo se v Szentendreju, manjšem mestecu 20 km iz Budimpešte, drugič srečali koordinatorji za javne knjižnice iz 16 držav srednje in vzhodne Evrope: Albanije, Belorusije, Bolgarije, Hrvaške, Češke, Estonije, Latvije, Litve, Madžarske, Moldavije, Poljske, Romunije, Rusije, Slovaške, Slovenije in Ukrajine. Kot nosilci projekta in svetovalci so bili z nami strokovnjaki iz Velike Britanije, Nemčije, Nizozemske, Grčije in predstavnice Evropske komisije in Open Society Instituta. Srečanje so organizirali madžarski kolegi tako, da smo prvi dan delali sami, drugi dan pa so se nam pridružili knjižničarji iz različnih madžarskih javnih knjižnic.

V prvem, zaključenem delu, je vsak od koordinatorjev opisal položaj javnih knjižnic v svoji državi, njihovo povezanost v mrežo, način financiranja, stopnjo avtomatizacije, predvsem pa njihovo informacijsko

vlogo v lokalni skupnosti. Pomoč pri uveljavljanju te vloge je nasploh glavni namen tega projekta. V drugem delu smo spremljali potek projekta Public Library Development Project, v katerem s pomočjo svetovalcev iz Velike Britanije uvajajo nove informacijske servise v dveh javnih knjižnicah v Romuniji in na Madžarskem. Trenutno se nahaja v fazi izobraževanja knjižničarjev tako na njihovem delovnem mestu kot s študijskim obiskom nekaterih uspešnih javnih knjižnic v Veliki Britaniji. Naslednje in tudi zadnje srečanje v okviru tega projekta bo maja v Essexu.

Vsak od koordinatorjev naj bi v letošnjem letu kot zaključno fazo projekta organiziral posvetovanje knjižničarjev iz javnih knjižnic. V ta namen je iz sredstev projekta namenjenih po 2000 \$ za vsako državo.

Slovensko posvetovanje *Knjižnice - informacijska središča*, bo 22. in 23. septembra v Bohinju. V organizacijskem odboru smo Bojana Skrt, Barbara Kovar, Silva Novljan, Boris Jukić in Breda Karun. Poleg slovenskih, smo zaprosili za sodelovanje tudi nekaj tujih predavateljev: Roba Davisa in Mary Rowlett iz Velike Britanije, Souad Hubert iz Francije, Christino Tovote iz Švedske ter Erkkka Lounasvuora in Paiva Jokitala iz Finske. Razpis za udeležbo bo objavljen aprila v Knjižničarskih novicah.

V Szentendreju sem navezala stike z gospodom Ioannisom Trohopulosom, vodjem projekta MOBILE (Evropska komisija, DGXIII) in sledilo je povabilo ljubljanski potujoči knjižnici, da sodeluje kot partner v drugi fazi tega projekta z imenom MOBILE SOUTH EAST, ki bo pomagal uvajati nove informacijske tehnologije v potujoče knjižnice. Projekt bo, če bo potrjen na Evropski komisiji,

začel teči v začetku leta 1998. Glede na to, da je avtomatizacija potujočih knjižnic problem, ki ga v Sloveniji še nismo rešili, bodo rezultati projekta koristni za vse potujoče knjižnice. Zelo me je razveselilo povabilo gospe Elizabeth Simon iz Deutsches Bibliotheksinstituta na seminar Poslovne informacije, ki bo koncem junija v Würzburgu in mu bo sledil obisk nekaterih nemških knjižnic. Stoške seminarja vabljenim gostom pokriva Bibliothekarische Auslandsstelle.

Na koncu bi rada opogumila vse kolegice in kolege, da začnete tudi sami iskati možnosti (ki jih ni malo) za mednarodna sodelovanja, kajti pogled "od zunaj" se včasih zelo zelo razlikuje od tistega "od znotraj". Če vas zanima, pa ne veste kje začeti, pogledajte si strani: www2.echo.lu/libraries/libraries.html ali www.osi.hu in se seznanite z dogajanjem v tujini. Mogoče boste našli kaj, kar vas bo izzvalo. Težko je samo prvič.

Breda Karun

OBISK MAURICA LINA NA FILOZOFSKI FAKULTETI

V prvih dneh januarja 1997, natančneje od 13. do 17. januarja, je bil na Filozofski fakulteti eminentni gost, avtoriteta na področju bibliotekarstva, zdaj svetovalec za knjižnično in informacijsko področje, specializiran za kadrovanje in upravljanje s spremembami, *Maurice Line*.

Pred upokojitvijo 1988 je 15 let deloval kot predstojnik oddelka v British Library, pred tem pa je bil bibliotekar v univerzitetnih knji-

žnicah. Je izredni profesor na Sheffield University, in ureja dva knjižničarska časopisa. Ima več častnih doktoratov, leta 1990 je bil predsednik Library Association in tega leta je dobil tudi priznanje IFLA. Do leta 1995 je napisal 14 knjig, 320 člankov in prispevkov na raznolike teme, od bibliometrije do vodenja v knjižnicah, prevajali so ga v 19 jezikov. Njegov letošnji prispevek je objavljen v 'International encyclopedia of information and library science'.

Svoje strokovno znanje je razdal tudi po svetu, saj je obiskal več kot 40 dežel. Kot bibliotekarski svetovalec je pomagal pri načrtovanju sprememb in preoblikovanju knjižnic v Veliki Britaniji, nordijskih akademskih knjižnicah, pa na Nizozemskem in v vzhodni Evropi in še kje.

Povabili smo ga, da naredi ekspertizo tudi za OHK FF. OHK je *Osrednja humanistična knjižnica Filozofske fakultete*, in jo sestavlja 19 oddelčnih knjižnic, od tega dve še v ustanjavanju. Ustanovljena je bila junija 1996.

Skupni fond vseh knjižnic je več kot 500.000 enot gradiva, saj je leta 1995 obsegal 494.809 enot. Tako OHK FF predstavlja tretjo največjo knjižnico v Sloveniji in ima pomembne zbirke gradiva tudi za slovensko javnost, ki potrebuje humanistično literaturo.

Knjižnice v univerzitetni dejavnosti bodo morale upoštevati naslednje trende: povečanje števila študentov, pričakovan premik od poučevanja k večjemu deležu samostojnega študija in s tem povečano frekvenco uporabe knjižničnega gradiva ter povečanje raziskovalne dejavnosti. Na te spremembe se moramo pripraviti. Glavni problem OHK FF, kot ga vidim sama, je tale: kako organizacijsko integrirati, (ne centralizirati), združiti oddelčne knjižnice

tako, da bodo ohranile samostojnost, navzven pa delovale kot enotna knjižnica in bodo še bolj prijazne za vse uporabnike in bolj ekonomsko učinkovite?

Pri tem bi zelo prav prišla dobro izpeljana študija uporabnikov.

Maurice Line je kot strokovnjak na področju managementa v bibliotekarstvu prišel, da si stanje ogleda, se posvetuje z zaposlenimi in pripravi oceno in predloge za izboljšanje stanja.

V četrtek, 16. januarja, pa je imel tudi predavanje v Zbornični dvorani Univerze v Ljubljani, kjer je strokovni javnosti predstavil svoja razmišljanja o vlogi univerze in univerzitetnih knjižnic.

Zdaj pa z nestrpnostjo pričakujemo njegov odgovor. Če zanima tudi vas, boste prebirali Knjižničarske novice.

Hedvika Pavlica

ZBDS

KALANOV SKLAD

Namen in delovanje sklada

Kalanov sklad je spominski sklad, ki so ga ustanovili slovenski knjižničarji leta 1974. Namen sklada je, da v spomin na delo zaslužnega slovenskega knjižničarskega delavca in vzgojitelja Pavla Kalana pospešuje individualno in skupinsko strokovno, teoretično in raziskovalno delo slovenskih knjižničarjev.

Kalanov sklad ima individualne in kolektivne člane. V sklad se lahko vključujejo kot individualni člani posamezni knjižničarski delavci, kot kolektivni člani pa knjižnice. V sklad se lahko vključujejo tudi druge pravne in fizične osebe. Člani Kalanovega sklada s svojimi letnimi prispevki omogočajo njegovo delovanje oz. nagrajevanje avtorjev tistih pisnih strokovnih del, ki pomembno prispevajo k oblikovanju teorije slovenske knjižničarske vede in k praksi knjižničarske dejavnosti. Zbrana sredstva so namenska in se porabljajo izključno za nagrade avtorjem strokovnih prispevkov.

Upravni odbor sklada naproša tako posameznike kot njihove knjižnice, da pristopijo k članstvu in tako pomagajo, da bi Kalanov sklad svoj namen uresničeval še naprej in predvsem - še razširil obseg svojega delovanja v prihodnosti. Člani Kalanovega sklada postanete tako, da izpolnete prijavnico, ki je priložena Knjižničarskim novicam in jo pošljete sekretariatu ZBDS, hkrati pa svoj letni prispevek nakažete na žiro račun sklada. Najnižji prispevek individualnega člana znaša 1.000 SIT in kolektivnega člana 5.000 SIT.

Donatorji Kalanovega sklada v letu 1996

V minulem letu je imel Kalanov sklad 27 članov, kar je seveda zelo malo, če vemo, da je v Sloveniji več kot 1.000 knjižnic in 3.000 knjižničarjev. Med člani sta bili le dve individualni članici, ki sta nas vse knjižničarje, upam, opomnili, da lahko vsak s svojim lastnim vzgledom stori veliko za stroko. Zato se predsedstvo ZBDS in upravni odbor sklada iskreno zahvaljujeta kolegicama *Lei Grabrijan* in *Silvi Novljan* za njuni donaciji. Hvala

tudi kolektivnim članom, med katerimi bi še posebej omenili **Narodno in univerzitetno knjižnico v Ljubljani**, ki vsako leto v sklad prispeva najvišja sredstva.

Donatorje Kalanovega sklada v letu 1996 navajamo v vrstnem redu, kot so v letu 1996 prispela njihova sredstva na žiro račun sklada: Lea Grabrijan; Občinska knjižnica Jesenice; Pokrajinska in študijska knjižnica, Murska Sobota; Ljudska univerza Gornja Radgona - Knjižnica; Knjižnica Metlika; Knjižnica Ivana Tavčarja, Škofja Loka; Knjižnica Bena Zupančiča, Postojna; Knjižnica Ivana Potrča, Ptuj; Silva Novljan; Mariborska knjižnica, Maribor; Knjižnica Josipa Vošnjaka, Slovenska Bistrica; Teološka Fakulteta - Knjižnica, Ljubljana; Knjižnica Šentjur; Goriška knjižnica France Bevk, Nova Gorica; NUK, Ljubljana; Knjižnica Prežihov Voranc, Ljubljana; Matična knjižnica Lenart; Knjižnica A.T. Linhart, Radovljica; Knjižnica Bežigrad; Koroška osrednja knjižnica dr. F. Sušnika, Ravne na Koroškem; Osrednja knjižnica Celje; Knjižnica Domžale; Zavod za kulturo in izobraževanje - knjižnica, Tržič; Cankarjeva knjižnica, Vrhnika; Univerzitetna knjižnica Maribor; Zavod za izobraževanje in kulturo - Knjižnica, Črnomelj in Knjižnica Mirana Jarca, Novo mesto.

Nagrade Kalanovega sklada bodo ponovno podeljene na letošnjem posvetovanju ZBDS v Portorožu, razpis Upravnega odbora Kalanovega sklada pa je bil objavljen v Knjižničarskih novicah 1997/1.

Melita Ambrožič

LETNA KONFERENCA DRUŠTVA BIBLIOTEKARJEV MARIBOR

13. februarja so se sestali člani Društva bibliotekarjev Maribor na letni konferenci. Pred sestankom so prisluhnili predavanju dr. Bruna Hartmana o slovenskem bibliotekarju Joži Glonarju. Na konferenci so pregledali delo v preteklem letu, sprejeli spremenjen statut društva, ki je usklajen z novo zakonodajo ter sprejeli program dela za leto 1997.

V letu 1996 je društvo štelo 151 članov, za katere smo vse leto organizirali strokovna predavanja, ogleda razstav (Zapis in podoba, Marc Chagall - jedkanice na temo knjige N.V. Gogolja Mrtve duše, Slovenci v 20. stoletju, Biblije na Slovenskem, Slovenski tarok), obiskali mednarodni sejem otroških knjig v Bologni ter organizirali strokovno ekskurzijo v Prago, kjer smo si ogledali Plečnikovo razstavo in obiskali češko nacionalno knjižnico Clementinum. 31 članov društva se je udeležilo strokovnega posvetovanja Zveze bibliotekarskih društev Slovenije v Čatežu, 4 bibliotekarji so sodelovali s strokovnimi referati. Članici društva Cirila Gabron-Vuk in Alenka Mihalič-Klemenčič iz Univerzitetne knjižnice Maribor sta na posvetovanju za svoje strokovno delo prejeli najvišje bibliotekarsko priznanje, Čopovi diplomi.

Konec leta 1997 bo Društvo bibliotekarjev Maribor praznovalo 30. obletnico delovanja, zato bo letošnje leto še posebej aktivno. Okroglo obletnico pa bomo obeležili tudi s svečano konferenco in poskusili pripraviti manjši zbornik.

Med letom bomo pripravili vrsto predavanj, že aprila bomo ponovno obiskali mednarodni sejem knjig za otroke v Bologni, jeseni pa tudi frankfurtski knjižni sejem. Ogljedali si bomo novo hrvaško nacionalko v Zagrebu in bienale ilustracij v Bratislavi.

Dragica Turjak

SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNE KNJIŽNICE

TA VESELI DAN V RADOVLJICI

Strokovno srečanje
mladinskih knjižničarjev
v Knjižnici A.T. Linharta,
Radovljica, 12. 2. 1997

Februarsko strokovno srečanje je bilo na povabilo Knjižnice A.T. Linharta in njene ravnateljice gospe Rezke Šubic Pleničar v Radovljici. Udeležilo se ga je 33 mladinskih in šolskih knjižničarjev iz vse Slovenije.

Začeli smo tekmovalno: v kvizu z naslovom *Ta veseli kviz ali A.T. Linhart in njegov čas* sta tekmovali dve ekipi po tri knjižničarke, preostali pa so spodbujali in pomagali. Razsodniki so bili baron Naletel, njegova gospa in prof. Jože Šifrer, kot so nam gostitelji obljubljali v vabilu. Tako smo dobro spoznali zanimiv in privlačno pripravljen kviz, v katerem že nekaj let tekmujejo vsi 7. razredi s področja SIK Radovljica. Kviz sta pripravila in

vodila Irma Razinger in Jure Sinobad. Nato smo si ogledali knjižnico in pomalicali.

V času našega obiska je bila v čitalnici knjižnice razstava otroških ekslibrisov z OŠ Komenda Moste, ki jih že dalj časa zbira v sodelovanju z Društvom Exlibris Slovenije.

V poslopju radovljiške občine pa smo si ogledali razstavo z naslovom *Utrinki iz albuma*, to so fotografije s prireditv, ki potekajo v radovljiški knjižnici dobrih sedem let, odkar so obnovili in povečali hišo.

Potem smo se odpeljali na obisk rojstne hiše F.S. Finžgarja v Dolslovče in rojstne hiše Matije Čopa v Žirovnico. Otvoritev na novo obnovljene Čopove hiše je bila konec letošnjega januarja ob 200 letnici rojstva Matije Čopa. Rojstno hišo F.S. Finžgarja nam je predstavil prof. Jože Šifrer, g. Jure Sinobad pa nam je razlagal pot in nas nato pospremil na zelo temeljit sprehod po Radovljici. Naše srečanje smo zaključili pri "Lectarju", kjer smo pojedli gobovo juho z lončkom vred.

Preživeli smo zelo zanimiv in prijeten dan z radovljiškimi knjižničarji, za katerega se jim prisrčno zahvaljujemo.

Tilka Jamnik

VESELE POČITNICE V MARIBORSKI KNJIŽNICI

Spet je leto naokoli in komaj smo izračunali vse podatke, ki jih zahteva vsakoletna statistika "poslovanja" Mariborske knjižnice, že so naši šolarji s polnimi pljuči uživali te zimsko-počitniške dni. Zanje smo, kakor že dobro desetletje do

sedaj, pripravili program t.i. Veselih počitnic, ki je z velikim zagonom potekal v naših dveh enotah: v igralnicah Pionirske knjižnice Rotovž, Rotovški trg 6, in Pionirske knjižnice Nova vas, Cesta proletarskih brigad 63a. Program Veselih počitnic je potekal v teh enotah vsak dan od ponedeljka, 24.2., do petka, 28.2., ob 10. uri.

Že prvi dan, ko je bila na programu Pionirske knjižnice Rotovž pravljica Zeleni planet z likovno delavnico in v programu Pionirske knjižnice Nova vas prav tako pravljica Mali, veliki in velikanski mojster zvoka z likovno delavnico, smo opazili izredno veliko zanimanje otrok zelo različnih starosti - že kar od treh let naprej pa do 12., 13. leta. Do konca tedna se je obisk na Veselih počitnicah še nekoliko povečal, tako da je ta počitniški program obiskalo kar 380 otrok.

Oblika naših prireditv v sklopu Veselih počitnic, bodisi poletnih bodisi zimskih, je razpoznavna med ostalo počitniško ponudbo v Mariboru. Vsako naše druženje je sestavljeno iz dveh delov: najprej ena od naših strokovno usposobljenih pravljčark pripoveduje zgodbo ali pravljico, zatem pa sledi postvarjanje v likovnih, glasbenih, kiparskih, lutkovnih delavnicah ali v obliki igralne ure s knjigo. Za vsako posamezno srečanje se izbere ena oblika, za katero mislimo, da bo mogla najbolje izraziti otrokovo doživljanje ob srečanju z določenim kvalitetno izbranim literarnim tekstom iz bogate zakladnice zgodb in pravljič. Vendar pa se na naših Veselih počitnicah tudi poigramo in pripeljemo v goste kakšno zanimivo osebo ali skupino, ki ustvarja za otroke (npr. v sredo, 26.2. smo organizirali lutkovno predstavo Lutkovnega gledališča FRU-FRU: Moj dežnik je lahko balon).

Na koncu je treba še izpostaviti, da je program Veselih počitnic namenjen otrokom in mladini do 15. leta starosti in da je, kakor tudi vse ostale knjižnične dejavnosti in prireditve v naši knjižnici, brezplačen.

Blanka Bošnjak

MEDNARODNI KNJIŽNI KVIZ '97: HRANA

Že šestič se vključujemo v mednarodni knjižni kviz za mlade bralce, ki ga vodi nemška ustanova Stiftung Lesen iz Mainza. V Sloveniji ga je na pobudo Silve Novljanove, svetovalke za SIK, prvič leta 1992 skupaj s sodelavci izpeljala Enota za razvoj knjižničarstva pri NUK. Vsa leta imajo glavno zaslugo za izvedbo kviza po vsej Sloveniji 60 osrednjih splošnoizobraževalnih knjižnic in osnovnošolske knjižnice.

Letošnji vprašalnik smo zasnovali v Sloveniji; torej ga bodo poleg naših otrok reševali tudi otroci iz drugih evropskih držav. Tudi naslovnico je narisal slovenski akademski slikar Alojz Zorman Fojž.

Slovenski vprašalnik je pripravila višja knjižničarka Ksenija Medved iz Knjižnice Grosuplje in sodelavci iz Pionirske knjižnice v Ljubljani, Zveze bralnih značk, Bralnega društva Slovenije in Založbe Mladinska knjiga. Začetni del akcije vodi Pionirska knjižnica, enota Knjižnice Otona Župančiča.

Letošnji kviz je namenjen hrani. Tudi leposlovne in poučne knjige otrokom in odraslim namreč lahko pomagajo k temu, da se zavemo pomena zdrave hrane. Prvi del kviza je namenjen učencem razredne, drugi del pa učencem pred-

metne stopnje osnovne šole. Poleg tega smo v Pionirski knjižnici v Ljubljani pripravili priporočilni seznam ustreznih leposlovnih in poučnih knjig ter - v sodelovanju z vodjo študijskih skupin slovenskih učiteljev gospodinjstva - vrsto predlogov in spodbud, kako je možno temo poglobljati in razvijati.

Natisnili smo 20.000 vprašalnikov. Reševanje kviza poteka od marca do septembra. Predlagamo, da vseh 60 osrednjih SIK zaključijo reševanje kviza v svojem okolju okrog 17. septembra, na dan zlatih knjig. V vsaki knjižnici je glavna nagrada udeležba enega tekmovalca s spremljevalcem na zaključni prireditvi, ki bo v tednu otroka v Ljubljani. Datum zaključne prireditve, ki jo bo spet pripravila Zveza prijateljev mladine Slovenije, bomo sporočili v začetku septembra.

Tudi letos smo prosili vseh 60 osrednjih splošnoizobraževalnih knjižnic po Sloveniji za organizacijo in izvedbo kviza v svojem okolju. Sodelovale bodo s šolskimi knjižnicami in učitelji (še posebno učitelji gospodinjstva, ki so se seznanili s kvizom v svojih študijskih skupinah), mentorji kuharskih, vrtarskih, ekoloških in drugih krožkov, taborniki itd. V času poletnih počitnic pa bodo uporabile kviz, da pritegnejo v knjižnico, h knjigam in k branju čim več mladih bralcev.

Vprašalnike in vse potrebno gradivo smo razdelili 12. marca. Če potrebujete karkoli v zvezi s kvizom, se obrnite na svojo najbližjo splošnoizobraževalno knjižnico ali pa na Pionirsko knjižnico, enoto Knjižnice Otona Župančiča.

Tilka Jamnik

BEREMO SKUPAJ

V uredništvu revije Ciciban smo se odločili, da med svojimi bralci letos spet vzpodbudimo akcijo *beremo skupaj*. Mnogi ste že sodelovali z nami v tej akciji in jo poznate. Upamo, da nam boste pomagali, saj je uspeh brez dvoma odvisem tudi od knjižničarjev.

V aprilski številki revije Ciciban povabimo otroke in njihove starše, da v času od 1. aprila do 1. junija 1997 obišejo knjižnico vsaj dvakrat. Ob vsakem obisku naj bi si izposodili vsaj tri knjige. Knjižničarko bodo prosili, da jim potrdi izkaznico, ki jo bodo izrezali iz Cicibana. Izpolnjeno izkaznico bodo poslali v uredništvo. Izžrebali bomo 10 družin in jih nagradili s knjigami Založbe Mladinska knjiga.

Želja uredništva je, da bi se na akcijo odzvalo čim več družin, in upamo, da nam bo skupaj z vami to tudi uspelo.

ŠOLSKE KNJIŽNICE

NOVI PROSTORI ŠOLSKE KNJIŽNICE V SEMIČU

Čeprav čas hitro beži so nekateri dogodki, ki ostajajo dalj časa zarisani v našem spominu. Enega od teh se živo spominjam, bilo je to 11. decembra 1996, ko sem se udeležila slavnostne otvoritve novih prostorov knjižnice v semiški osnovni šoli Belokranjskega odreda.

Kot pričajo viri in kot je bilo ti-stega dne večkrat poudarjeno, prav gotovo sodi semiška šola med starejše na Slovenskem, v davno 18. stoletje.

Prejšnje leto jim je uspelo dokončati prizidek, knjižnica je v njem dobila bolj prijazno in bolj sodobno domovanje. Leta 1994 se je šolska knjižnica, kot pravi višja knjižničarka Terezija Tomažević "stiskala na borih 35 m² brez slehernega koticčka za čitalnico". Danes ima na voljo 120 m² in opremljena je z zelo lepim in funkcionalnim pohištvo. Od jeseni leta 1992 knjižnica uporablja računalniški program Šolska knjižnica in vodi računalniško izposajo, od leta 1996 je vključena v COBISS kot pridružena članica, pripravlja se tudi na uvedbo Interneta. Uporabniki knjižnice imajo na voljo tudi veliko čitalnico. Na šoli je 8.500 knjig, otroci in učitelji so deležni številnih bibliopedagoških ur, ki se zdaj lahko opravljajo v knjižnici. Je že res, da je knjižničarki in knjižnici lažje opravljati svojo dejavnost, če vodstvo šole kaže posluh in se zaveda pomena in vloge knjižnice v vzgojnoizobraževalnem procesu, in to srečo so Semičani že večkrat imeli, zlasti pa pri sedanjem vodstvu, ravnateljici Silvi Jančan.

V spremnem kulturnem programu so nastopili člani knjižničarskega krožka ter člani knjigožerskega kluba (bralne značke), ki so spregovorili o delu krožka ter o svojem doživljanju knjige in knjižnice.

Prireditve so se udeležili delavci šole in vrta, delavci občinske uprave Semič ter povabljeni knjižničarji Dolenjske in Bele krajine. Vsem nam je pa ostal poseben in ponosen občutek, da Bela krajina danes premore tako zgledno urejeno, sodobno šolsko knjižnico.

Jadranka Matić-Zupančič

VISOKOŠOLSKE KNJIŽNICE

IZOBRAŽEVANJE UPORABNIKOV INFORMACIJSKIH STORITEV NA MEDICINSKI FAKULTETI V LJUBLJANI

Medicina je veda, ki se zelo hitro razvija. Na to kaže število medicinskih revij, ki se podvaja že na manj kot 15 let, kot tudi dejstvo, da medicinsko znanje relativno hitro zastareva: 10% do 20% letno. Vse to pa postavlja vedno nove izzive pred strokovnjake s področja medicine, ki morajo za kvalitetno izvajanje zdravstvenega varstva, uspešno raziskovanje in učinkovito poučevanje nenehno spremljati novosti na področjih svojega delovanja.

Poznavanje kreiranja, iskanja, upravljanja in uporabe informacij je vitalna komponenta moderne medicine. Številne medicinske fakultete so spoznale revolucionarne možnosti računalniške tehnologije in izobraževanje s področja informatike na različne načine vključujejo v svoje študijske programe na dodiplomskem in podiplomskem nivoju.

Izobraževanje v okviru študijskih programov

Na Medicinski fakulteti v Ljubljani se je pričel pouk medicinske informatike v šolskem letu 1976/77. Že od začetka je bil nosilec in tudi izvajalec pouka Inštitut za biome-

dicinsko informatiko, ki je bil ustanovljen l. 1973. Pri vajah pa je vseskozi sodelovala tudi Centralna medicinska knjižnica (CMK), zadnjih nekaj let pa tudi pri predavanjih. Danes poteka pouk v prvem letniku in vključuje 48 ur predavanj in 30 ur vaj. Zajete so naslednje vsebine: 1) osnove računalništva, 2) osnove znanstvenega informiranja, 3) osnove komuniciranja in 4) osnove biostatistike. Z leti se je program prilagajal hitremu razvoju računalništva, novim tehničnim možnostim, kot tudi večji računalniški pismenosti slušateljev. Glede teoretičnih vsebin se je najbolj razvijal prvi sklop, kjer je vsako leto sproti treba uvajati novosti in upoštevati vedno večje poznavanje računalništva, ki ga študentje pridobijo že v srednjih šolah. Razvoj lokalne mreže Inštituta za biomedicinsko informatiko, nabava mrežnih licenc za različne programske pakete, biomedicinske zbirke podatkov, statistične pakete ter oprema računalnice z desetimi osebnimi računalniki pa nudijo pri praktičnem delu v okviru celotnega predmeta biomedicinske informatike povsem nov pristop. Poleg teoretične podlage si tako pridobijo tudi osnovne veščine, in z njimi vpogled v možnosti, ki jih prinaša informacijski razvoj v izobraževanje, raziskovalno in klinično delo. Študentje se npr. seznanijo s praktičnim pristopom pri iskanju informacij po knjižničnih katalogih, bibliografskih zbirkah ali Internetu in s pridobljenim znanjem lahko ob določenih urah samostojno delajo v računalnici.

Magistrskem študiju, ki vključuje 26 ur predavanj in 40 ur vaj, pa so zadnjih nekaj let dodane nove vsebine s področja medicinske informatike. Poudarek je na spoznavanju pomena znanstvenega informiranja in komuniciranja za biomedicino in praktični uporabi pri

iskanju informacij, izgradnji osebnih bibliografskih zbirk ter možnostih komuniciranja. V okviru biostatistike pa se seznanijo najprej z njenimi temelji, sledita splošno biostatistično načrtovanje raziskav in osnove multivariatne analize.

Izobraževanje poteka tudi v okviru številnih drugih podiplomskih študijev medicinskih in drugih naravoslovnih smeri, v podobnem ali zmanjšanem obsegu.

Medicinska informatika je zelo obširna, njen razvoj hiter, da jo je nemogoče v celoti vključiti v izobraževalne programe. Zato je pomembno, da se študenti čimprej seznanijo z računalniško tehnologijo, ki je temelj vsakega intelektualnega dela, ter spoznajo možnosti, ki jih nudi pri kliničnem in raziskovalnem delu. Nekatero teme pa bi bile primernejše podajati v višjih letnikih, ko se že seznanijo s problemi v bazičnih in kliničnih medicinskih vedah.

Računalniško usposabljanje

Leta 1990 sta Inštitut za biomedicinsko informatiko (IBMI) in Klinični center (KC) zastavila skupni program računalniškega usposabljanja. Kajti tedaj je opremljenost z osebnimi računalniki v teh ustanovah dosegla raven, ki je začela omogočati njihovo uporabo pri vsakdanjem delu. Večina delavcev, razen redkih ljubiteljev, je bila tedaj še brez znanja in izkušenj s področja računalništva, zato je bilo potrebno zastaviti tak program usposabljanja, ki bo pokrival tako splošnoizobraževalne programe kot tudi bolj specializirane za področje biomedicine. Koordinacijo je prevzel IBMI ob pomoči strokovnjakov s področja računalništva in informatike iz Medicinske fakultete (MF) in KC, združenih v Izobraževalnem timu za

računalništvo (IT) MF in KC. Prvo računalnico sta opremili obe organizaciji s 7 AT računalniki, tremi matričnimi tiskalniki, LCD projektorjem in grafoskopom. Zaradi vse bolj zahtevnih programov smo učilnico že dvakrat posodobili z zmogljivejšimi računalniki. Odprli smo tudi nova delovna mesta, ki omogočajo na tečajih individualno delo z računalnikom 10 slušateljem hkrati.

Splošno izobraževanje je namenjeno vsakemu, ki si želi z računalnikom pomagati pri vsakdanjem delu in tistim, ki žele slediti novostim v razvoju programske opreme. Vključuje spoznavanje najbolj aktualnih programov, ki sodijo skoraj že v splošno izobrazbo. Tečaji seznanijo z osnovami računalništva, delom z urejevalniki besedil, programi za upravljanje baz podatkov in za delo s preglednicami. Programi se stalno razvijajo, dopolnjujejo, pojavljajo se novi, zmogljivejši, kar terja stalno izobraževanje ali vsaj okvirno spremljanje novosti. Seveda je možnost uporabe zmogljivejših programov odvisna tudi od opreme.

Specializirani tečaji so namenjeni predvsem zdravnikom za pomoč pri njihovem strokovnem in raziskovalnem delu. Tvorijo jih tri vsebinske enote: biostatistika, znanstveno informiranje in znanstveno komuniciranje. Za načrtovanje raziskav, analizo raziskovalnih izsledkov je potrebno poznavanje osnovnih statističnih metod in osnov multivariatne analize. Spoznavanju letih so namenjeni specializirani tečaji, razlaga pa je podprta s praktično uporabo statističnih paketov.

Medicina je veda, ki se zelo hitro razvija, na kar kaže tudi podatek, da polovica znanja zastara že v okoli petih letih. Zato je za zdravnike še posebej pomembno, da tekoče sledijo novostim. Vse

pomembne bibliografske zbirke in številni priročniki so danes že na kompaktnih diskih, podprti s prijaznimi programi, ki uporabniku omogočajo z nekaj predznanja samostojno preiskovanje. V usposabljanje smo vključili vse zbirke, ki jih IBMI ob sodelovanju CMK ponuja v Komunikacijsko informacijski mreži Medicinske fakultete (Medline, Science Citation Index, Current Contents, Scientific American Medicine) in tudi delo z domačimi in tujimi knjižničnimi katalogi.

Usposabljanja iz komuniciranja seznanijo z dostopom do informacijskih storitev v lokalni mreži IBMI, ki vključujejo med drugim dostop do biomedicinskih podatkovnih zbirk in pošiljanje elektronske pošte. Nadalje podajajo spoznavanje s storitvami, ki omogočajo povezavo z računalniki in njihovimi uporabniki po Sloveniji. V okviru spoznavanja omrežja Internet je poudarek na iskanju informacij s področja medicine ob uporabi njegovih orodij in mednarodnega konferenčnega sistema Usenet News.

V preteklih šestih letih se je usposabljanja udeležilo 3353 slušateljev na 347 tečajih. Prevladovali so splošni tečaji, potekalo pa je tudi 52 specializiranih z 272 tečajniki.

Za čim boljše informiranje strokovne javnosti smo oblikovali informativno zloženko s kratkim opisom vsebine tečajev, ki jo skupaj z urnikom ob vsakem novem razpisu pošljemo zainteresiranim organizacijam in posameznikom. Za uporabnike Interneta pa so vse te informacije dostopne na domači strani IBMI, oziroma na naslovu <http://www.mf.uni-lj.si/info/tecaji/index.html>

Ker so posebej v zadnjih nekaj letih izboljšave in novosti v informacijski tehnologiji na dnevnem

redu, jim bomo na IBMI še naprej čim bolj sledili in uporabnike seznanjali z njimi v okviru usposabljanj, upoštevajoč tudi njihove želje in potrebe.

Zaključek

Pregled pomena informacijske tehnologije v svetu in pri nas kaže, da ta nezadržno prodira v vsa področja medicine: zdravstvo, raziskovanje in izobraževanje in s seboj prinaša nove možnosti. Zato je pomembno, da se že študentje medicine čimprej seznanijo z osnovami medicinske informatike, ne le teoretično ampak tudi praktično. Velik pomen pa ima podiplomsko izobraževanje in usposabljanje, ki naj strokovnjakom, raziskovalcem in pedagoškim delavcem ponudi tista specializirana znanja, ki jih potrebujejo pri svojem delu. Dinamični razvoj medicinske informatike se mora odražati tudi v stalnem prilaganju izobraževalnih programov možnostim in potrebam potencialnih uporabnikov.

Anamarija Rožić-Hristovski

VLOGA CENTRALNE MEDICINSKE KNJIŽNICE V IZOBRAŽEVANJU UPORABNIKOV

Izobraževanje študentov v okviru študijskega programa

Centralna medicinska knjižnica je vključena v organiziran pouk medicinske informatike na dodiplomski stopnji že od šolskega leta 1976/77, ko se je pričel pouk medicinske informatike na Medicinski fakulteti.

Na predavanjih se študentom prvega letnika predstavi vloga Centralne medicinske knjižnice v znanstvenem informiranju kot informacijske službe, poudarjen pa je tudi njen pomen pri zagotavljanju primarnih dokumentov. Organiziranje določenega dela tega izobraževanja s poudarkom na praktičnem pristopu pri iskanju informacij, pa je naloga Centralne medicinske knjižnice. Časovno to obsega 4 ure obveznih vaj, ki potekajo v manjših skupinah in se izvajajo v dveh sklopih.

V prvem sklopu študente seznanimo z nalogami in dejavnostjo knjižnice. Sledi opis vrste gradiva, ki ga knjižnica daje v uporabo. To so učbeniki in priročniki, ki jih študentje nujno potrebujejo pri svojem študiju. Informiramo jih o možnosti uporabe čitalniškega izvoda vsakega učbenika. Opišemo jim monografske in serijske publikacije, ter njihov bibliografski zapis, ki je pomemben za knjižničarja da želeno gradivo pripravi v skladišču. Predstavimo tudi klasična knjižnična kataloga (Abecedno imenski in geslovni), ki sta še vedno aktualna za naše gradivo do leta 1989, ko smo prešli na računalniško obdelavo. Posebno pozornost namenimo tiskanim biomedicinskim podatkovnim zbirkam Index Medicus in Science Citation Index, njihovi zgradbi in praktičnemu delu z njimi. Prvi sklop vaj zaključimo tako, da študente seznanimo z delovnim časom knjižnice, njenimi prostori in načinom ter roki izposoje za določeno vrsto knjižničnega gradiva.

Sledi delo v računalniški učilnici na Inštitutu za biomedicinsko informatiko, kjer študentje v drugem sklopu vaj spoznajo OPAC z vsemi možnimi opcijami. Na kratko jim predstavimo gradnjo vzajemnega kataloga in študentje se ob primerih naučijo iskanja v lokalni in vzajemni bazi, tako v DOSu kot v

okolju WINDOWS. Omogočimo jim, da uporabljajo opcijo "pregled izposojenega gradiva". Preko interneta se na tem delu vaj za primer možnosti iskanja po tujih katalogih vključimo v medicinski katalog univerze v New Yorku MEDCAT, ter rezultate iskanja pošljemo na domači Internet naslov.

Sprotno izobraževanje uporabnikov

Zaradi pestre strukture uporabnikov, ki prihajajo v Centralno medicinsko knjižnico so med njimi tudi taki, ki niso večji iskanja informacij in zahtevajo sprotno izobraževanje in veliko dodatnega truda zaposlenih. To so predvsem inštrukcije za dijake, študente drugih fakultet in vse ostale uporabnike, da se seznanijo z informacijskimi viri, ki jih knjižnica nudi.

Usposabljanja uporabnikov

Danes se večina knjižničnega gradiva vodi v računalniških bazah, tako doma kot v tujini. Glede na interes uporabnikov sodeluje Centralna medicinska knjižnica pri usposabljanju uporabnikov za delo s knjižničnimi katalogi. Seznanimo jih z enostavnim in zahtevnejšim načinom iskanja različnih vrst gradiva po online javno dostopnem katalogu v vzajemni bazi slovenskih knjižnic in lokalni bazi Centralne medicinske knjižnice. Med mednarodnimi bazami podatkov predstavimo največji vzajemni katalog OCLC in katalog najpomembnejše knjižnice za medicino, t.j. ameriške Nacionalne knjižnice za medicino.

Zaključek

Ker je izobraževanje in obveščanje uporabnikov za učinkovito

izrabo virov v Centralni medicinski knjižnici zelo pomembna naloga, smo sklenili, da bomo uvedli na določen dan v mesecu voden ogled knjižnice s predstavitvijo vseh svojih virov, poudarek pa bo na demonstraciji elektronskih informacijskih virov. Na ta način bi čim več uporabnikov vključili v delo z elektronskimi mediji pri iskanju informacij in jih sproti seznanjali z novostmi v razvoju informacijske tehnologije.

Božislava Oberč

DRUGA SEJA KNJIŽNIČNEGA SVETA UL

Po tromesečnem premoru je bila dne 3. 3. 1997 druga seja knjižničnega sveta Univerze v Ljubljani.

Pri prvi točki dnevnega reda, to je razpravi o Pravilniku o organizaciji knjižničnega sistema UL, so člani obravnavali možnost poenotenja nekaterih cenikov v knjižnicah članic UL.

Dogovorili so se, da bi bilo smotno poenotiti vsaj cenike za opomine, zamudnine in stroške, ki jih uporabnik plača za izgubljeno knjigo. Za vse ostale storitve, kot so medbibliotečna izposoja, razne informacije in poizvedbe ipd. naj bi vsaka knjižnica določila svoje cenike.

Na seji je bil v obravnavi tudi predlog o uvedbi enotne izkaznice v knjižnicah članic UL, ki ga je pripravil dr. Matjaž Žaucer. Po razpravi je bil sprejet sklep, da se oba predloga in sicer predlog o poenotenju cenikov, kot predlog o uvedbi enotne izkaznice, predloži še v obravnavo vsem koordinacijskim krogom.

V nadaljevanju se je predsednik komisije za knjižničarstvo prof. dr. Matjaž Omladič seznanil prisotne s potekom ankete v knjižnicah UL in z vsebino poročil sestankov koordinacijskih krogov.

Ana Martelanc

OBVESTILA

Otrok in knjiga je revija za vprašanja mladinske književnosti, knjižne vzgoje in s knjigo povezanih medijev. Izhaja od leta 1972 (prvi zbornik se je leta 1977 preoblikoval v revijo z dvema številka na leto). Oblika dejavnosti revije je tudi organizacija strokovnih posvetov za pripravo tematskih števil. S temeljitejšim pretresom posameznih vprašanj želimo prispevati k razvoju literarne teorije, zgodovine, književne didaktike in kritike mladinske književnosti na Slovenskem.

Ob 25-letnici izhajanja revije pripravljamo posvetovanje *Tragično in komično v mladinski književnosti*, ki bo v petek 23. maja 1997 v Mariboru. Referati in razprava bodo objavljeni v 44. številki revije, ki bo izšla jeseni 1997. Predvidevamo, da bomo tudi tokrat pritegnili širok in raznovrsten krog udeležencev, ki se ukvarjajo s poučevanjem in posredovanjem mladinske književnosti. Simpozij bo vodil dr. Igor Saksida, docent za mladinsko književnosti na Filozofski fakulteti v Ljubljani.

Pripravljalni odbor predlaga naslednja izhodišča:

- dimenzije tragičnega in komičnega v mladinski književnosti;
- kompatibilnost tragičnega in komičnega z moralnovzgojno funkcijo literarnih besedil za mlade v 19. stoletju;
- tragično in komično v mladinski dramatik;
- tragično in komično v fantastični pripovedi;
- recepcija humorja;
- groteska, ironija, satira v mladinski književnosti.

Vabimo vse, ki bi želeli aktivno sodelovati na posvetovanju, da temo svojega referata do **20. marca** pisno prijavijo na naslov uredništva: Uredništvo revije *Otrok in družina*, Mariborska knjižnica, Pionirska knjižnica Rotovž, Rotovški trg 6, 2000 Maribor, tel.: 062/23-858, fax: 062/222-499.

Darka Tancer-Kajnih

PRILOGE

1. Zavod za odprto družbo prireja v sodelovanju z Narodno in univerzitetno knjižnico v Ljubljani **Knjižničarsko delavnico o evalvaciji OPAC-a in elektronskih publikacij**. V prvi prilogi vas seznanjamo z razpisom za delavnico.
2. V drugi prilogi objavljamo **prijavnico za včlanitev v Kalanov sklad**, ki v spomin na delo zaslužnega slovenskega knjižničarskega delavca in vzgojitelja Pavla Kalana pospešuje individualno in skupinsko strokovno, teoretično in raziskovalno delo slovenskih knjižničarjev.

Zavod za Odprto družbo

prireja v sodelovanju z

Narodno in univerzitetno knjižnico v
Ljubljani

Knjižničarsko delavnico,

ki bo od 14. do 16. maja v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani.

Vodila jo bosta predavatelja g. Andy Large (McGill University, Kanada) in ga. Lucy Tedd (University of Wales, Velika Britanija). Glavna tema letošnje delavnice bo evalvacija OPAC-a in elektronskih publikacij. Delavnica je primerna za knjižničarje, ki že uporabljajo OPAC, imajo vsaj osnovno znanje o elektronskih publikacijah in uporabljajo Internet. Delavnica bo potekala v angleškem jeziku, udeležilo pa se je bo lahko največ 20 knjižničarjev. Stroške namestitve, prehrane in potne stroške za udeležence oziroma udeležence, ki bodo prišli iz drugih krajev Slovenije, bo poravnal Zavod za Odprto družbo.

Kandidati, ki se želijo udeležiti delavnice, naj pošljejo prijave **do 15. aprila 1997**, na naslov:

*Zavod za Odprto družbo - Slovenija
(Knjižničarska delavnica)
Vegova 8
1000 Ljubljana*

Posebnega obrazca za prijavo ni. Prijava naj vsebuje naslednje podatke:

- ime in priimek kandidata;
- naslov, naslov elektronske pošte, številko telefona in faksa;
- naslov knjižnice, v kateri je kandidat zaposlen;
- kratko biografijo s podatki o izobrazbi, strokovni usposobljenosti, udeležbi na podobnih seminarjih ...;
- opis dela, ki ga opravlja v knjižnici;
- informacijo o tem, kako bo lahko pridobljena znanja uporabljal na svojem delovnem mestu.